

Jaarverslag Duurzaamheid 2023

Programma Duurzaamheid / Green Office

Samenvatting

Voor u ligt het Jaarverslag Duurzaamheid 2023 van de Rijksuniversiteit Groningen. Het jaarverslag geeft een overzicht van de in 2023 uitgevoerde acties omtrent duurzaamheid en de stand van zaken in het behalen van de doelen in de Roadmap Duurzaamheid 2021-2026.

Inleiding

Het jaarverslag duurzaamheid 2023 biedt inzicht in de duurzaamheidsinitiatieven van de RUG en hoe de RUG verantwoordelijkheid neemt voor toekomstige generaties en de bredere samenleving. De RUG streeft ernaar om niet alleen een voorbeeld te stellen, maar ook anderen te inspireren om zich actief in te zetten voor duurzaamheid. De Green Office draagt dit onder andere uit door studenten actief te laten participeren als ambassadeurs en met een subsidie- en labelprogramma voor studentenorganisaties.

Dit jaarverslag dient niet alleen als een weerspiegeling van de duurzame prestaties en resultaten, maar ook als bewijs van het voortdurend streven naar een duurzamere universiteit.

Roadmap Duurzaamheid

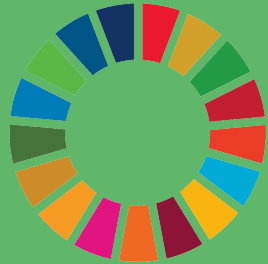

De Roadmap Duurzaamheid is opgedeeld in ambities op het gebied van *Planet*, *Performance*, *People*¹ en communicatie. Op alle gebieden zijn het afgelopen jaar nieuwe stappen gezet om de ambities (verder) te realiseren. Dit jaarverslag biedt een overzicht van alle projecten en resultaten van 2023.

¹ De ambities en de realisatie hiervan op het gebied van *People* (diversiteit & inclusie, mobiliteit van staf, duurzame inzetbaarheid) worden uitgevoerd door het cluster HR & Health. In het jaarverslag van HR wordt aandacht besteed aan de voortgang hiervan.

Planet

Binnen de RUG zijn het afgelopen jaar meerdere technische projecten gestart om energie te besparen, zoals de aanbesteding voor de vervanging van alle conventionele verlichting van alle panden van de RUG voor ledverlichting. Er is een inventarisatie uitgevoerd naar alle energiebesparingsmogelijkheden met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het realiseren van de uitbreiding van zonneparken op de Zernike campus, zoals zonnepanelen boven parkeerplaatsen. In 2023 is tevens de warmte-koude-opslag (WKO) van het Feringa Gebouw in gebruik genomen.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van hoe de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) bijdraagt aan het behalen van de Sustainable Development Goals (SDGs) door middel van haar bedrijfsvoering (*Planet* ambities). Dit wordt gecombineerd met het percentage van de realisatie van duurzame ambities, zoals beschreven in de Roadmap, voor 2023 ten opzichte van het referentiejaar 2019.

Thema	SDG	Ambitie Roadmap 2021-2026	Totaal gerealiseerd % 2023 tov 2019*
CO2-emissie	 13 CLIMATE ACTION	30% CO2 reduceren in 2025 ten opzichte van 2019; CO2 neutraal in 2035	In 2023 is de CO2 emissie met 7% toegenomen ten opzichte van het referentiejaar 2019.
Energieverbruik	 7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY	2% energie per jaar besparen	Doelstelling gehaald 22% reductie t.o.v. 2019.
Productie hernieuwbare energie		25% energie uit hernieuwbare bronnen in 2026	16% eigen opgewekte energie.
Nieuwbouw/verbouw		BENG/BREEAM excellent	Opgenomen als uitgangspunt in het vastgoed document:

			Energievisie en Beleid Energie & Duurzaamheid Vastgoed RUG.
		Energielabel C kantoren	Doelstelling gehaald.
		Gasloos Zernike in 2026	In 2023 is de WKO van het Feringa gebouw in bedrijf genomen. De komende jaren wordt Nijenborgh 4 steeds verder buiten bedrijf gesteld en is er geen gas meer nodig voor de verwarming van dit gebouw.
Waterverbruik		10% reductie in 2026 t.o.v. 2019	Doelstelling gehaald.
Afvalreductie		15% reductie in 2026 t.o.v. 2019	Doelstelling gehaald.
Afvalscheiding		95% scheiding van het totale afval	Scheidingspercentage in 2023: 68,5%.
Woon-werkverkeer		Stimuleren duurzaam vervoer werknemers	Doelstelling gehaald; invoering nieuw fietsprivéplan en verder beperking parkeren.
Logistiek vervoer		Emissievrij in 2025	Standaard uitvraag bij aanbestedingen voor emissievrije leverantie van goederen en diensten.

CO2 compensatie		100% compensatie van alle vliegreizen	In samenwerking met diverse wetenschappers, staf en GO wordt gewerkt aan een voorstel voor CO2 compensatie, het plan is in de afrondende fase.
Biodiversiteit		Ecologisch waardevolle campus en binnenstad locaties	In samenwerking met terreinbeheer wordt gewerkt aan beleid over groenbeheer en natuurinclusief bouwen.
Voeding		95% van het vlees is beter leven keurmerk ☆☆☆	Dit is opgenomen in het Programma van Eisen in de aanbesteding food.
Aanbod voedsel in de kantines			60-95% plantaardig of vegetarisch

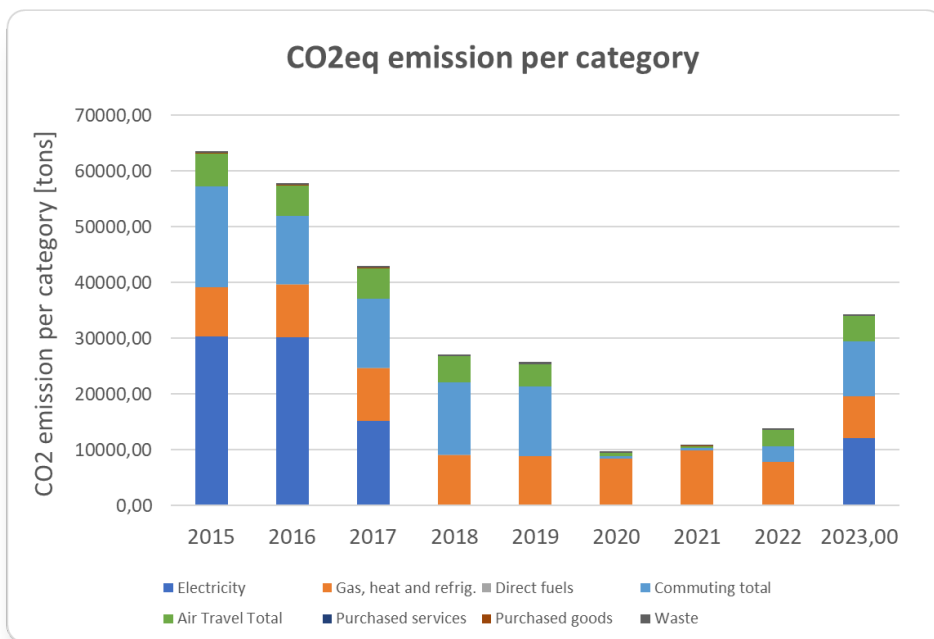
Legenda tabel 1 : Groen is doel gehaald, oranje is “work in progress”, rood is nog niet gehaald.

*2019 wordt gebruikt als referentiejaar, aangezien 2021 vanwege de Coronacrisis een afwijkend beeld geeft.

CO2-uitstoot

In 2023 is de CO2-uitstoot met 7% gestegen ten opzichte van het niveau van 2019. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat in 2023, 28% van de totale elektriciteitsinkoop bestond uit grijze energie, geproduceerd uit fossiele brandstoffen. De overige 72% van de ingekochte elektriciteit was ook grijze energie, maar werd vergroend door middel van Garanties van Oorsprong (GVO's) certificaten. Deze certificaten garanderen dat de ingekochte stroom daadwerkelijk afkomstig is van groene bronnen, zoals wind- en zonne-energie.

De RUG heeft voor 30 miljoen kWh aan wind- en zonnestroom ingekocht. Door de stijgende prijzen van de certificaten als gevolg van de energiecrises, heeft de universiteit besloten om minder GVO's aan te kopen als onderdeel van bezuinigingsmaatregelen. De 28% niet-vergroende stroom is verantwoordelijk voor meer dan 35% van de totale CO₂-uitstoot, waardoor de RUG niet langer voldoet aan de ambitie om de uitstoot met 30% te verminderen ten opzichte van 2019. Het niet-gebruikte budget voor de aankoop van certificaten is geïnvesteerd in energetische verbeteringen van de gebouwen.

Een andere opvallende ontwikkeling is de toename van het woon-werkverkeer in 2023 met maar liefst 72% vergeleken met 2022, hoewel het nog steeds 22% lager ligt dan in 2019. Deze stijging van 72% CO₂-uitstoot in 2023 tov 2022 suggereert dat zowel studenten als medewerkers grotendeels minder zijn gaan thuiswerken.

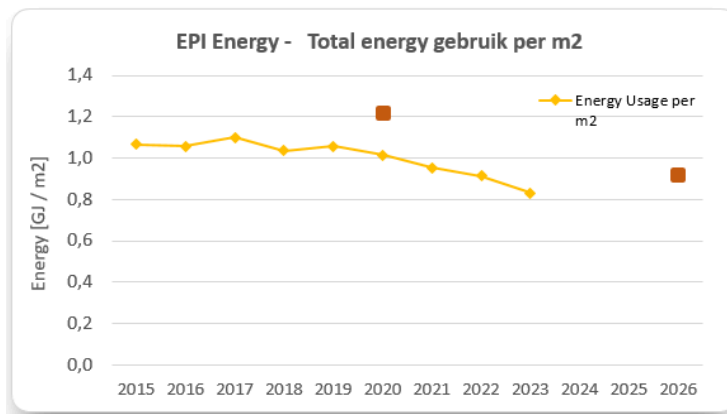
Opvallend is verder dat de CO₂-uitstoot ten gevolge van het zakelijk vliegen door medewerkers van de RUG ten opzichte van 2019 met 15% is gestegen.

Energie

In 2023 is in opdracht van het College van Bestuur begonnen met het opstellen van de "Energievisie en Beleidsnota Energie en Duurzaamheid" voor de vastgoedorganisatie van de RUG. Het document gaat in op de energiebesparende en verduurzamings mogelijkheden van de gebouwen en de gebouwgebonden installaties van de RUG en geeft een visie over hoe de RUG de komende jaren invulling gaat geven aan de ambities die in de Roadmap zijn beschreven.

Uit de onderstaande grafiek met daarin weergegeven de energieprestatie (EPI) van de RUG per m² blijkt dat het totale energieverbruik van de RUG net als de afgelopen vier jaren is gedaald. De daling wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er 16% minder gas is verbruikt in 2023 tov 2019. In totaal is het energieverbruik van 0.83 GJ / m² t.o.v. 2019 met 22% gedaald.

Energieproductie uit hernieuwbare bronnen

De totale productie hernieuwbare energie bedraagt 16%. Dit is een daling van de energieproductie t.o.v. voorgaande jaren. Deze daling moet echter niet worden geïnterpreteerd als een terugval in de duurzaamheidsinspanningen van de RUG. Integendeel, het is eerder het resultaat van een combinatie van factoren. Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan de succesvolle implementatie van energiebesparende maatregelen binnen onze campus infrastructuur (verlagen verwarmen panden van 21 naar 19 graden, koelen van panden vanaf 26 graden ipv. 24 graden, invoering *comforttijden*). Deze maatregelen hebben geleid tot een verminderde energiebehoefte voor verwarming en koeling, wat op zijn beurt invloed heeft gehad op de productie van hernieuwbare energie, met name uit onze bodemenergiesystemen.

Wettelijke verplichtingen en uitgevoerde maatregelen

De RUG dient sinds 2023 te voldoen aan de nieuwe Energiebesparingsplicht (Informatieplicht/EML & Onderzoeksplicht). In 2023 heeft de Vastgoedorganisatie van de RUG aan het bevoegd gezag gerapporteerd wat de status is van de energiebesparende maatregelen die uitgevoerd dienen te worden. In 2024 wordt een plan van aanpak opgesteld over de implementatie van de nog te nemen energiebesparende maatregelen. Vanaf 2023 moeten kantoorgebouwen (meer dan 50% kantoorfunctie) een energielabel C hebben. Aan deze verplichting wordt voldaan.

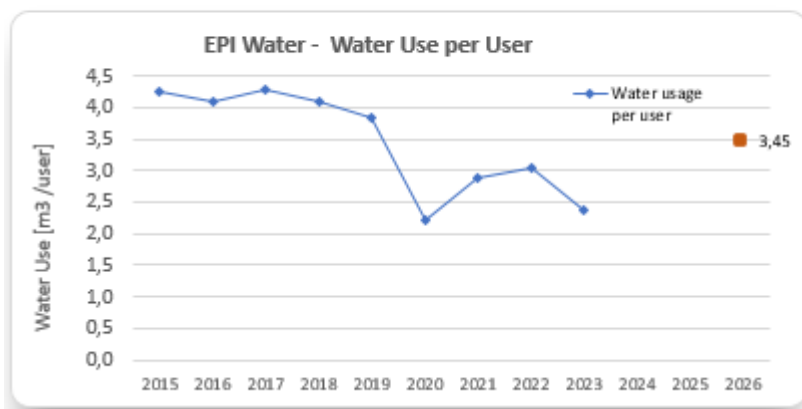
Water

In RUG laboratoria wordt voorkomen dat chemicaliën in het afvalwater terecht komen door chemicaliën op te vangen en af te voeren als gevaarlijk afval. Als extra controle wordt het afvalwater van de volgende locaties bemonsterd en geanalyseerd op zware metalen, VOX (vluchtige organohalogeenvverbindingen) en BTEX (Benzeen, Tolueen, Ethylbenzeen, Xyleen). In onderstaande tabel zijn de resultaten samengevat.

Locatie	Significante overschrijding norm	Oorzaak
Zernikelaan 25	Nee, wel structureel hoge meetwaarde Cu (Koper) en Zn (Zink).	Vermoedelijk verbouwing
Antonius Deusinglaan 1	Nee, wel 1x verhoging meetwaarde Cu (Koper) en Zn (Zink).	Verbouwing
Nijenborgh 4	Nee	nvt
Nijenborgh 6	Nee	nvt
Nijenborgh 7	Structurele hoge meetwaarde Cu (Koper) en Zn (Zink). In Q2-Q3 verhoging VOX.	Vermoedelijk verbouwing

Water verbruikscijfers

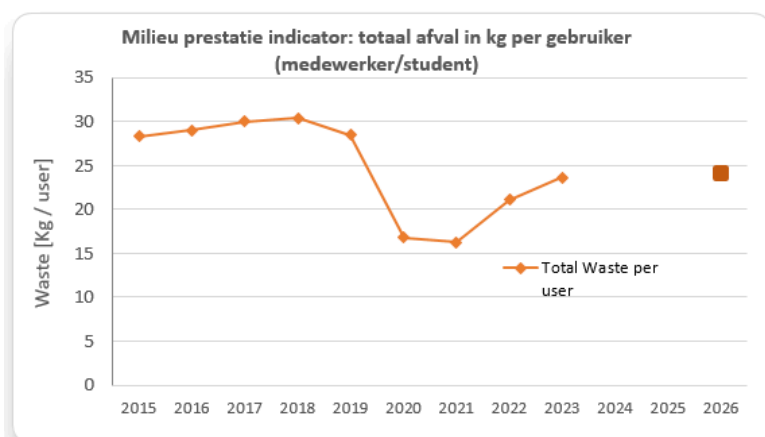
Uit de grafiek blijkt dat het waterverbruik per gebruiker is gedaald. Hiermee wordt de doelstelling van 10% waterreductie t.o.v. 2019 ruim gehaald met een waterreductie van 36%. De daling t.o.v. 2021 en 2022 is het gevolg van het preventief spoelen van waterleidingen in de panden van de RUG in het kader van de legionella preventie gedurende de lockdownperiodes.

Afval

Verminderen afval

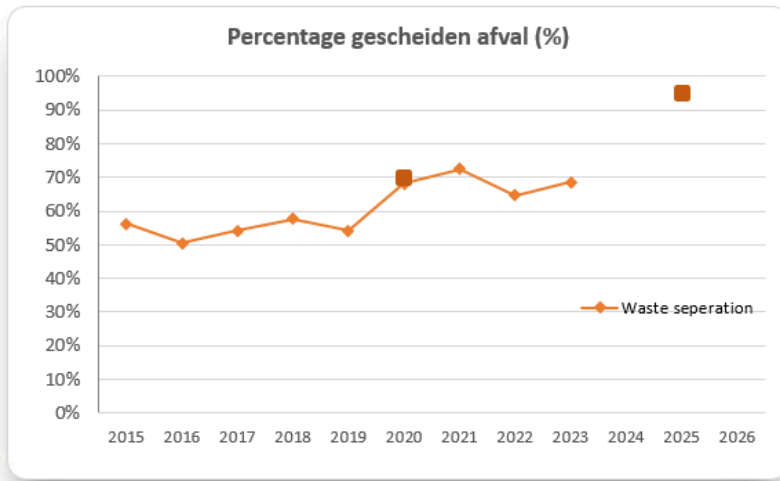
De totale hoeveelheid afval per gebruiker is in 2023 t.o.v. 2022 toegenomen. Dit is te verklaren doordat in 2023 meer medewerkers en studenten zijn teruggekeerd naar fysieke aanwezigheid op de universiteit (72% meer CO₂-uitstoot in woon-werkverkeer dan in 2022). Echter t.o.v. 2019 (voor Corona) is de totale hoeveelheid per gebruiker gedaald met circa 3 kg. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het feit dat er in 2023 ten opzichte van 2019 nog steeds meer mensen thuis werken. De RUG heeft de doelstelling (15% reductie aan afval / gebruiker) op dit moment gehaald.

Afvalscheiding

Uit de recente afvalstatistieken blijkt dat 68,5% van het totale afval, zowel niet-gevaarlijk als gevaarlijk, wordt gescheiden. In 2020 zijn nieuwe afvalbakken geïnstalleerd die het scheiden van restafval in verschillende stromen mogelijk maken, waaronder GFT, papier, koffiebekers en overig afval. Bovendien is in het contract met de afvalverwerker vastgelegd dat het restafval dat wordt behandeld, over een nascheidingsinstallatie gaat. Hierdoor kunnen plastics, metalen en GFT die nog in het restafval aanwezig zijn, worden

verwijderd en gerecycled. Dankzij deze maatregelen is het afvalscheidingspercentage met meer dan 14% toegenomen. Dit is ook duidelijk terug te zien in de grafiek. Hoewel de doelstelling om 95% van al het afval te scheiden nog niet is bereikt, wordt verwacht dat de invoering van de SUP²-wetgeving in 2024 zal leiden tot verdere vermindering van de hoeveelheid restafval.

Mobiliteit

Woon-werkverkeer

Ter bevordering van het fietsgebruik onder medewerkers heeft het CvB de Fietsregeling Rijksuniversiteit Groningen vastgesteld. Onder deze regeling is het maximum te declareren bedrag bij aanschaf van een nieuwe of tweedehands fiets per 1 juli 2023 verhoogd naar €2000. Verder geldt er sinds 1 oktober 2023 een nieuwe parkeerregeling voor de parkeerterreinen van de Zernike Campus. De oude parkeergrens van 8.2 km is komen te vervallen en heeft plaatsgemaakt voor een nieuwe parkeergrens van 15 km.

Eind 2023 zijn de nodige voorbereidingen getroffen voor Operatie Ring Zuid (ORZ) en de rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit (WPM). Tijdens ORZ zal van maart t/m september 2024 ernstige verkeershinder optreden. Om medewerkers en studenten hier zo goed mogelijk over te informeren is er een uitgebreid communicatieplan opgesteld. Daarnaast is een werkgroep van start gegaan om de rapportageverplichting WPM in goede banen te leiden. Deze rapportageverplichting dient voor het eerst voldaan te worden over het jaar 2024.

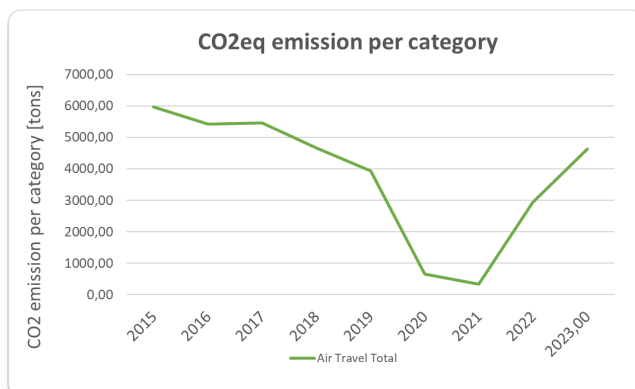
² SUP wetgeving: Europese Single-use plastic richtlijn (SUP-richtlijn). In deze richtlijn van de Europese Unie staan maatregelen om plastic afval in het milieu te verminderen.

Dienstreizen buitenland

De zone waarbinnen de medewerkers van de RUG verplicht met de trein reizen is per 1 januari 2023 uitgebreid van 500 km en 6 uur reistijd naar 800 km en 9 uur treinreistijd.. Ondanks de invoering van dit nieuwe reisbeleid, bleek dat er in 2023 nog 84 vluchten werden ondernomen naar bestemmingen die binnen 800 km en 9 uur met de trein te bereiken waren.

CO2-reductie vliegvluchten

Het terugdringen van het aantal vliegvluchten is noodzakelijk om de CO2-uitstoot door vliegvluchten in 2026 met 30% te kunnen reduceren. Om de verdeling van het aantal vliegvluchten per faculteit en dienst inzichtelijk te maken, is er in 2023 een rapport verschenen (met bijbehorende factsheets per faculteit/dienst). Uit dit rapport bleek dat medewerkers in 2022 in totaal 18,6 miljoen kilometer met het vliegtuig hebben afgelegd. Alle vluchten waren gezamenlijk verantwoordelijk voor een CO2-uitstoot van 3000 ton CO2; een afname van 25% ten opzichte van 2019. Desalniettemin steeg de CO2-uitstoot door vliegvluchten in 2023 weer tot ruim 4600 ton, waarmee de uitstoot 15% hoger kwam te liggen dan in 2019. De werkgroep CO2-reductie/CO2-compensatie heeft een voorstel geschreven om deze CO2-uitstoot te verminderen door een zogenaamd CO2-plafond in te voeren. Over dit voorstel zal in 2024 een besluit over worden genomen.

CO2-compensatie

In de Roadmap Duurzaamheid is reeds ingestemd met de ambitie om in 2026 CO2-uitstoot voor 100% te compenseren voor alle vliegvluchten. Het plan voor het compenseren van de CO2-uitstoot is in 2023 verder uitgewerkt door de werkgroep CO2-reductie/CO2-compensatie. Het streven is om in 2024 met een definitief plan te komen dat per 1 januari 2025 geïmplementeerd kan worden.

Voorbereidingen Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet en het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) in werking getreden. Om de overgang van het Activiteitenbesluit naar de Omgevingswet / Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) zo soepel mogelijk te laten verlopen zijn hiervoor in 2023 voorbereidingen getroffen. Er is onder andere een migratietool aangeschaft die is gekoppeld aan een compliance programma voor milieu gerelateerde wetgeving.

Aanvragen Omgevingsvergunning Milieu

Op de locaties Nijenborgh 4, Linnaeusborg en de Energy Academy Europe (Faculty of Science and Engineering) rust een Omgevingsvergunning Milieu. Deze vergunning is door de realisatie van het Feringa gebouw niet meer actueel. Daarom is in Q4 2023 een revisievergunning aangevraagd. Het ontwerpbesluit zal in 2024 door het bevoegd gezag gepubliceerd worden, waarna deze in werking zal treden.

Compliance status

De RUG erkent het belang van een verantwoorde omgang met haar omgeving en voldoet daarom ook aan vigerende milieu wet- en regelgeving. In 2023 is hiervoor geïnvesteerd in een softwarepakket ten bate van Milieu- en Arbo gerelateerde wetgeving. Deze software stelt de RUG in staat om de compliance status met betrekking tot verschillende milieuthema's nauwkeurig te beoordelen en te beheren. Het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan het inrichten van dit programma, waarbij per milieuthema wordt bepaald wat de huidige compliance status is en welke stappen nodig zijn om volledige naleving van wettelijke voorschriften te waarborgen.

Door deze gerichte aanpak streeft de RUG ernaar niet alleen de academische doelen te bereiken, maar ook haar verantwoordelijkheid voor het milieu serieus te nemen en een positieve impact op de omgeving te hebben.

Food

In oktober 2023 heeft het CvB, op advies van de UG Food Group besloten dat vegetarische catering de nieuwe standaard is. De Green Office heeft het aanbod gemonitord en het aandeel vegetarische catering is sindsdien met 10% gestegen (van 38% naar 48%). Catering met vlees-elementen is gedaald met 8% (van 36% naar 28%). We hopen een verdere daling te realiseren in 2024.

Type catering	Voor invoering vegetarisch standaard	Na invoering vegetarisch standaard
Gemengd (met vlees)	36%	28%

Vegetarisch	38%	48%
Veganistisch	26%	24%

Performance

Inkoop

In 2023 heeft de RUG voor kantoormeubilair haar eerste circulaire aanbestedingsprocedure uitgerold volgens de Rapid Impact Contracting methode. Bij deze methode wordt vertrouwd op de kennis en kunde van de marktpartijen en wordt ingezet op een goede samenwerking en een gedragen visie gebaseerd op een duurzame samenwerking (SDG 17, partnership for the goals). Deze aanbesteding is circulair van aard, dat betekent dat meubilair niet wordt weggegooid en er zo min mogelijk nieuw meubilair wordt aangeschaft. Er wordt ingezet op onderhoud en reparatie, waarbij ook rekening wordt gehouden met sociale aspecten van duurzaamheid en regionale versterking.

Onderwijs en Onderzoek

In 2022 is er een grootschalig survey gedaan onder bachelorstudenten over duurzaamheid in onderwijs. Deze resultaten zijn in 2023 gedeeld met verschillende faculteiten en onderwijsdiensten. In 2023 zijn in navolging hiervan vervolgvragen opgenomen in de jaarlijkse onderwijsmonitor van de RUG.

In het voorjaar van 2023 is het House of Connections geopend. In het House of Connections werken vier *Schools for Science & Society* vanuit verschillende thema's aan duurzaam en interdisciplinair onderzoek en onderwijs. Daarbij zoeken zij de samenwerking met de maatschappij. De Green Office werkt actief samen met deze *Schools*.

In 2023 is gestart met een pilot-project waarbij vakken in Ocasys (de digitale onderwijscatalogus van de RUG) gekoppeld kunnen worden aan een of meer van de 17 Sustainable Development Goals.

Betrokkenheid en participatie

De Green Office biedt de mogelijkheid aan studenten om zich in te zetten voor duurzaamheid door onderzoek te doen in *Living Labs* (Master en Bachelor). In 2023 zijn er 21 projecten uitgevoerd: 5 Honours projecten, 5 Bachelorscripties, 1 Masterscriptie, 4 groepsopdrachten, 4 stages, 1 volledig vak en 1 medewerkersonderzoek.

Studenten kunnen zich ook aansluiten bij het groeiende Green Ambassadors netwerk. De Green Office biedt daarnaast subsidies en een labelprogramma voor het verduurzamen van studentenorganisaties. Eind 2023 waren meer dan 170 studenten actief betrokken bij de verduurzaming van de RUG via het Green Office Ambassadeursprogramma.

In het academisch jaar 2022-2023 namen 41 verenigingen deel aan het labelprogramma voor studentenorganisaties en hebben 41 verenigingen een duurzaamheidssubsidie aangevraagd.

Communicatie

De Green Office communiceert doorlopend over duurzame ontwikkelingen binnen de universiteit en organiseert RUG-brede communicatiecampagnes over thema's als energieverbruik, afval en biodiversiteit. Vanuit de Green Office wordt er ingezet op bewustwording en gedragsverandering bij studenten en medewerkers. In 2021 zijn in de Roadmap Duurzaamheid voor het eerst doelstellingen opgenomen voor de communicatie rondom duurzaamheid.

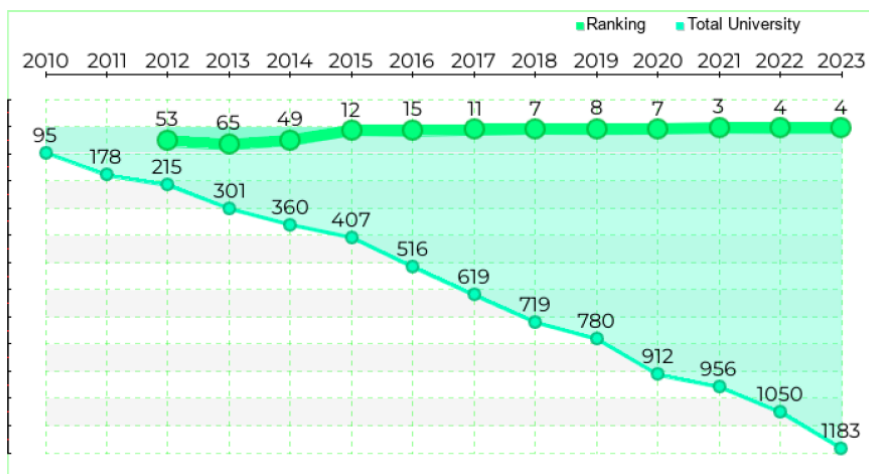
Projecten in 2023

In 2023 werd er een audioroute over biodiversiteit op de Zernike campus geopend, was er opnieuw RUG-brede aandacht voor energiebesparing, en werd wederom de Week van de Duurzaamheid georganiseerd (met meer dan 750 deelnemers de meest succesvolle editie tot nu toe). Begin 2023 werd ook het aangescherpte beleid voor buitenlandse

dienstreizen onder de aandacht gebracht met een nieuwe reisbeleid kaart. De kaart kreeg vooral op social media veel aandacht en bereikte tot 80.000 views.

Ranking

De RUG heeft in 2023 deelgenomen aan de UI GreenMetric Ranking. Met trots kunnen we vermelden dat de Rijksuniversiteit Groningen voor het derde jaar op rij in de top vijf van de [UI GreenMetric](#) is geëindigd. De RUG scoort dit jaar met 9450 punten een vierde plaats in de ranking, na Umwelt-Campus Birkenfeld (ook met 9450 punten) en Nottingham Trent University (9475 punten). Wageningen University & Research eindigt wederom op de eerste plaats met 9500 punten. Er namen dit jaar wereldwijd 1183 universiteiten deel aan de ranking.

In 2022 stond de RUG eveneens op een vierde plaats in de ranking, toen met 9160 punten. Sinds 2021 staat de RUG in de top vijf van de ranking. In 2018, 2019 en 2020 stond de Universiteit in de top tien. Dat de RUG zich in toenemende mate

inzet voor duurzaamheid is daarmee ook zichtbaar in de ranking.